

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea de Vest din Timișoara
1.2. Facultatea	Litere, Istorie și Teologie
1.3. Departamentul	Studii Românești
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Masterat
1.6. Programul de studii / calificarea*	Teologie Ortodoxă și Misiune Creștină / Specialist în teologie ortodoxă și misiune creștină

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Credință și mărturisire în pastorație. I						
2.2. Titularul activităților de curs	Pr. lect. univ. dr. Covan Dorel Adrian						
2.3. Titularul activităților de seminar	Pr. lect. univ. dr. Covan Dorel Adrian						
2.4. Anul de studii	I	2.5. Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	O

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2 curs	1	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5 curs	14	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp*					Ore
Studiu după suport de curs, bibliografie și notițe					48
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate/pe teren					26
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					24
Examinări					2
Tutorat					2
Alte activități ...					
3.7. Total ore studiu individual	102				
3.8. Total ore pe semestru	130				
3.9. Număr de credite	5				

4. Precondiții (acolo unde e cazul)

4.1. de curriculum	Teologie dogmatică
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde e cazul)

5.1. de desfășurarea a cursului	<ul style="list-style-type: none"> • Acces la internet / dispozitiv cu cameră video și microfon • Cursurile se vor desfășura online, prin platforma meet.google; • materiale și bibliografie vor fi accesibile prin google.classroom și email instituțional • Nu vor fi tolerate convorbirile telefonice în timpul cursului, nici părăsirea de către studenți a sesiunii/sălii de curs în vederea preluării apelurilor telefonice personale;
---------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> Nu va fi tolerată întârzierea studenților la curs și seminar/laborator.
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> Acces la internet / dispozitiv cu cameră video și microfon Seminarele se vor desfășura online, prin platforma meet.google; materiale și bibliografie vor fi accesibile prin google.classroom și email instituțional Termenul predării lucrării de seminar este stabilit de titular, de comun acord cu studenții. Nu se vor accepta cererile de amânare a seminarului decât pe motive întemeiate.

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> C.1 cunoașterea conceptelor, terminologiei și metodelor de cercetare specifice teologiei dogmatice. C.2 interpretarea realităților doctrinare prin valorificarea cercetărilor fundamentale în domeniu. C.3 enunțarea corectă a doctrinei Bisericii, precum și a mijloacelor transmise de aceasta pentru desăvârșirea persoanei și a lumii; C.4 dezvoltarea și aplicarea metodelor de sistematizare a doctrinei, în vederea exprimării și argumentării unor învățături de bază ale Bisericii.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> C.T.1 - Aplicarea strategiilor de muncă riguroasă, eficientă și responsabilă, de conștiinciozitate misionară, pe baza principiilor, normelor și valorilor doctrinare, biblice, religios-morale și canonice. C.T.2 - Implementarea tehnicilor de activitate misionară în echipă multidisciplinară, pe diverse paliere ierarhice, respectând principii de credință religioasă. CT.3 – dezvoltarea capacităților de realizare și conducere a unui dialog interconfesional, ecumenic și interreligios, pe baza textului revelat.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1. Obiectivul general al disciplinei	Obiectivul general al disciplinei îl constituie interpretarea dogmelor, învățăturilor, conceptelor și afirmațiilor teologice, în context interconfesional, interreligios și intercultural
7.2. Obiectivele specifice	<p>Obiective de cunoaștere (O.c.)</p> <ul style="list-style-type: none"> O.c.1.1. să cunoască sistematic și coerent temele

	<p>fundamentale ale credinței ortodoxe, în vederea exprimării și argumentării unor învățături de bază ale Bisericii</p> <ul style="list-style-type: none"> • O.c.1.2. să deprindă adecvat în comunicarea profesională terminologia specifică aparatului doctrinar; • O.c.1.3. să descrie realitățile istorice și doctrinare pe baza interpretării critice a izvoarelor. <p>Obiective de abilitare (O.ab.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • O.ab.1.1. să aplice principii și metode de bază pentru rezolvarea de probleme, tipice domeniului în condiții de asistență calificată în domeniul religios-doctrinar; • O.ab.1.2. să întreprindă o critică externă și internă a izvoarelor, utilizând metodele specifice gândirii teologice; • O.ab.1.3. să realizeze o critică externă și internă a izvoarelor biblice și patristice, utilizând metodele specifice cercetării teologice, în general. <p>Obiective atitudinale (O.at.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • O.at.1.1. să folosească resursele doctrinare în acțiuni concrete de mărturisire și popularizare a credinței. • O.at.1.2. să-și formeze o conștiință teologică, dogmatică și experimentală în înțelegerea eclesială a dogmelor. • O.at.1.3. să susțină punctul de vedere ortodox în cadrul unui dialog interconfesional, ecumenic și interreligios.
--	--

8. Conținuturi

8.1. Curs	Metode de predare	Observații
1. Revelația supranaturală: izvoare, documente, mărturii. 1. 1. Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, modalități de fixare, păstrare și transmitere a Revelației dumnezeiești. Relația intrinsecă dintre Biserică, Scriptură și Tradiție (O.c.1.1.; O.c.1.2.; O.at.1.2.) (4 h)	Prelegerea, conversația	- Referințe: Sinteza cursului via Moodle 1. Dumitru Stăniloae, <i>Teologia Dogmatică Ortodoxă</i> , vol. I, Ed. IBMBOR, București, 1978, pp. 49-64. N. Chițescu, I. Petreună și I. Todoran, <i>Teologie Dogmatică și Simbolică</i> , vol. I, Ed. Renașterea, Cluj, 2004, pp. 135-155.
2. Învățătura revelată despre Dumnezeu Cel Întreit-Unul sau triadologia creștină. 2. 1. Revelația Sfintei Treimi în Sfânta Scriptură 2. 2. Formularea dogmei Sfintei Treimi. Raportul dintre persoane, ființă și energiile	Prelegerea, conversația	- Referințe: Sinteza cursului via Moodle 1. N. Chițescu, I. Petreună și I. Todoran, <i>Teologie Dogmatică și Simbolică</i> , vol. I, Ed. Renașterea, Cluj, 2004, pp. 283-300. 3. Vasile Cristescu, <i>Persoanele Sfintei Treimi și comunitatea dintre ele în teologia Sfântului Grigorie de Nazianz</i> , Ed.

<p>dumnezeiești necreate</p> <p>2. 3. Unitate și distincție în Sfânta Treime. Persoana Tatălui, izvor al ființei, unității și comuniunii Sfintei Treimi. Dinamica perihoretic-icomică a persoanelor Sfintei Treimi în creație și în Biserică (O.c.1.1.; O.c.1.2.; O.c.1.3.);</p> <p>(5 h)</p>		<p>Junimea, Iași, 2000, pp. 21-24.</p> <p>3. N. Chițescu, I. Petreună și I. Todoran, <i>Teologie Dogmatică și Simbolică</i>, vol. I, Ed. Renașterea, Cluj, 2004, pp. 299-304.</p> <p>4. Adrian D. Covan, <i>Subordinaționismul ca erezie antitrinitară și combaterea lui la primele două Sinoade ecumenice</i>, Ed. Astra Museum, Timișoara, 2016, pp. 172-178; 213-214.</p>
<p>3. Economia mântuirii realizată în Persoana divino-umană a lui Iisus Hristos prin Întrupare, Jertfă, Înviere și Înălțare.</p> <p>3. 1. Persoana profetică a lui Mesia în cărțile Vechiului Testament</p> <p>3. 2. Dimensiunea istorică și teologică a hristologiei de la Calcedon. Analiza orosului dogmatic.</p> <p>3. 3. Consecințele unirii firilor după ipostas</p> <p>3. 4. Cele trei slujiri ale Mântuitorului Iisus Hristos (O.c.1.1.; O.c.1.2.; O.c.1.3.; O.at.1. 2);</p> <p>(5 h)</p>	<p>Prelegerea, conversația</p>	<p>- Referințe:</p> <p>Sinteza cursului via Moodle</p> <p>1. Dumitru Stăniloae, <i>Teologia Dogmatică Ortodoxă</i>, vol. II, Ed. IBMBOR, București, 1978, pp. 7-21; 56-183.</p> <p>2. Silvestru, episcop de Canev, <i>Teologia Dogmatică Ortodoxă</i>, vol. IV, Ed. Credința Strămoșească, București, 2001, pp. 81-87; 91-102.</p> <p>3. Dumitru Popescu, <i>Iisus Hristos Pantocrator</i>, Ed. IBMBOR, București, 2005, pp. 186-194; 209-220.</p>
<p>Bibliografie</p> <p>Ediții Scripturistice:</p> <p>1. Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1968.</p> <p>2. Biblia, Versiune diortosită după Septuaginta, redactată, adnotată și tipărită de Bartolomeu Valeriu Anania, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001.</p> <p>Resurse patristice:</p> <p>1. Sfântul Atanasie cel Mare, <i>Tratat despre Întruparea Cuvântului</i>, col. PSB, vol. 15, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987.</p> <p>2. Cabasila Nicolae, <i>Despre viața în Hristos</i>, trad. Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.</p> <p>3. Sfântul Chiril al Alexandriei, <i>Închinarea și slujirea în Duh și Adevăr</i>, în „Scrieri”, partea I, col. PSB, vol. 38, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.</p> <p>4. Sfântul Ioan Damaschin, <i>Dogmatica</i>, trad. Pr. Dumitru Fecioru, Editura Scripta, București, 1993.</p> <p>5. Sfântul Ioan Damaschin, <i>Cele trei tratate contra iconoclaștilor</i>, trad. Pr. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.</p> <p>6. Dionisie Areopagitul, <i>Despre Teologia Mistică, Despre ierarhia cerească, Despre ierarhia</i></p>		

- bisericească, în „Opere complete”, trad. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Paidea, București, 1996.
7. Sfântul Grigorie Palama, *Cuvânt pentru cei ce se liniștesc cu evlavie; al treilea dintre cele din urmă. Despre sfânta lumină*, în Filocalia, vol. 7, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977.
8. Sfântul Grigorie Palama, *Tomul aghioritic*, în Filocalia, vol. 7 trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977.
9. Sfântul Grigorie Palama, *Despre împărtășirea dumnezeiască și îndumnezeitoare*, în Filocalia, vol. 7, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977.
10. Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre facerea omului*, în „Scrieri”, partea a II-a, col. PSB, vol. 30, trad. Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.
11. Sfântul Grigorie de Nyssa, *Scrieri dogmatico-polemice și morale*, col. PSB, vol. 30 trad. Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.
12. Sfântul Grigorie de Nazianz, *Cele cinci cuvântări teologice*, trad. Pr. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Anastasia, București, 1993.
13. Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, col. PSB, vol. 80, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983.
14. Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, în Filocalia, vol. 3, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Harisma, București, 1994.
15. Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Mistagogia*, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000 Anexa 12 7.
16. Sfântul Simeon Noul Teolog, *Cele 225 de capete teologice și practice*, în Filocalia, vol. 6 trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977.
17. Sfântul Teodor Studitul, *Iisus Hristos Prototip al icoanei Sale*, trad. Diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Alba Iulia, 1994.
18. Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Duh*, în „Scrieri”, partea a III-a, col. PSB, vol. 12, trad. Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu, Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.

Lucrări de referință, comentarii, studii:

1. Alfeyev Ilarion, mitropolit, *Taina credinței. Introducere în Teologia Dogmatică Ortodoxă*, trad. Felicia Dumas, Editura Doxologia, Iași, 2014.
2. Bel Valer, pr. prof., *Unitatea Bisericii în teologia contemporană*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2003.
3. Bobrinskoy Boris, pr. prof., *Taina Preasfintei Treimi*, trad. Măriuca și Adrian Alexandrescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005.
4. Bria Ion, pr. prof., *Spre plinirea Evangheliei. Dincolo de apărarea Ortodoxiei: exegeza și transmiterea Tradiției*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2002.
5. Buchiu Ștefan, pr. prof., *Cunoașterea apofatică în gândirea Părintelui Stăniloae*, Editura Libra, București, 2002.
6. Buchiu Ștefan, pr. prof., *Maica Domnului. O introducere în teotokologia ortodoxă*, Editura Sigma, București, 2006.
7. Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Știința mântuirii*, Editura Basilica, București, 2014.
8. Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Teologie și Spiritualitate*, Editura Basilica, București, 2009.
9. Evdokimov Paul, *Ortodoxia*, trad. Irineu Ioan Popa, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996 Anexa 12 8.
10. Evdokimov Paul, *Cunoașterea lui Dumnezeu în tradiția răsăriteană. Învățătură patristică, liturgică*

- și iconografică, trad. Pr. Lect. Univ. Dr. Vasile Răducă, Editura Christiana, București, 1995.
11. Felmy Christian Karl, *Dogmatica experienței eclesiale. Înnoirea teologiei ortodoxe contemporane*, trad. Pr. Prof. Dr. Ioan Ică, Editura Deisis, Sibiu, 1999.
  12. Florovsky George, pr. prof., *Biserica, Scriptura, Tradiția. Trupul viu al lui Hristos*, trad. Florin Caragiu, Gabriel Mândrilă, Editura Platytera, București, 2005.
  13. Ică I Ioan jr, diac prof., *Canonul Ortodoxiei. Canonul Apostolic al primelor secole*, Editura Deisis/Stavropoleos, 2008.
  14. Ioja Cristinel, pr. prof., *O istorie a Dogmaticii în Teologia Ortodoxă Română*, Editura Prouniversitaria, București, 2013.
  15. Lossky Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, trad. Pr. Dr. Vasile Răducă, Editura Anastasia, București, 1993.
  16. Lossky Vladimir, *Introducere în teologia ortodoxă*, trad. Lidia și Remus Rus, Editura Enciclopedică, București, 1993.
  17. Lossky Vladimir, *Vederea lui Dumnezeu*, trad. Maria Cornelia Oros, Editura Deisis, Sibiu, 1995.
  18. Matsoukas Nikos, *Introducere în gnozeologia ortodoxă*, trad. Maricel Popa, Editura Bizantină, București, 1997.
  19. Meyendorff John, *Teologia bizantină. Tendințe istorice și teme doctrinare*, trad. Pr. Conf. Dr. Alexandru Stan, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.
  20. Nellas Panayotis, *Omul – animal îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, ediția a II-a, trad. Diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1999.
  21. Pelikan, Jaroslav, *Credo. Ghid istoric și teologic al crezurilor și mărturisirilor de credință în tradiția creștină*, trad. Mihai-Silviu Chirilă, Editura Polirom, Iași, 2010.
  22. Pelikan Jaroslav, *Tradiția creștină. O istorie a dezvoltării doctrinei I. Nașterea tradiției universale (100-600)*, trad. Silvia Palade, Editura Polirom, Iași, 2004.
  23. Pelikan Jaroslav, *Tradiția creștină. O istorie a dezvoltării doctrinei II. Spiritul creștinătății răsăritene (600-1700)*, trad. Pr. Prof. Nicolai Buga, Editura Polirom, Iași, 2005.
  24. Pelikan Jaroslav, *Tradiția creștină. O istorie a dezvoltării doctrinei III. Evoluția teologiei medievale (600-1300)*, trad. Silvia Palade, Editura Polirom, Iași, 2006.
  25. Popescu Dumitru, pr. prof. Costache Doru, *Introducere în dogmatica ortodoxă*, Editura Libra, București, 1997.
  26. Romanidis Ioan, pr. prof., *Teologia dogmatică patristică*, trad. Ion Marin Croitoru, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2012.
  27. Stăniloae Dumitru, pr. prof., *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, vol. I, Editura Cristal, București, 1995.
  28. Stăniloae Dumitru, pr. prof., *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Craiova, 1993.
  29. Stăniloae Dumitru, pr. prof., *Studii de teologie dogmatică ortodoxă*, Craiova, 1990.
  30. Stăniloae Dumitru, pr. prof., *Sfânta Treime sau La început a fost iubirea*, București, 1993 Anexa 12 9.
  31. Sterea Tache, pr. prof., *Teologie Dogmatică și Simbolică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
  32. Tulcan Ioan, pr. prof., *Unitatea Bisericii și temeiurile ei dogmatice în Teologia Ortodoxă și Evanghelică-Luterană mai nouă*, Editura Multimedia, Arad, 1999.

8.2. Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție - așezămintele Revelației dumnezeiești 1. 1. Autoritatea teologică a Sfintei Scripturi 1. 2. Sfânta Tradiție sau „memoria cea vie” a Bisericii 1. 3. „Sola Scriptura” – un	- conversația - studiul de caz - problematizarea - comentariul de text - referate pe o temă specifică.	- Referințe: 1. Dumitru Stăniloae, <i>Teologia Dogmatică Ortodoxă</i> , vol. I, Ed. IBMBOR, București, 1978, pp. 49-64. 2. N. Chițescu, I. Petreună și I. Todoran, <i>Teologie Dogmatică și Simbolică</i> , vol. I, Ed.

proiect teologic vechi și/sau actual? (O.c.1.1.; O.c.1.2.; O.c.1.3.; O.at.1.2); (4 h)		Renașterea, Cluj, 2004, pp. 135-155. 3. Monah Antonie, <i>Biblia împotriva Protestantismului. Respingerea ereziilor protestante prin versete biblice</i> , Ed. Ecclesiast, 2012, pp. 25-36.
2. Unitate și trinitate: învățătura sinodal-ecumenică despre Preasfânta Treime-Dumnezeu 2. 1. <i>Ousia</i> și <i>Hypostasis</i> , de la filosofia antică la gândirea creștină. 2. 2. Învățătura triadologică eterodoxă în perioada preniceeană. Terminologia trinitară de la Niceea la Constantinopol 2. 3. „Filioque” pricină majoră a scindării unității Bisericii creștine. O analiză istorică și doctrinară. (O.c.1.1.; O.c.1.2.; O.c.1.3.; O.at. 1.2; O. at.1. 3); (5 h)	- conversația - studiul de caz - problematizarea - comentariul de text - referate pe o temă specifică.	- Referințe: 1. Dumitru Stăniloae, <i>Noțiunea dogmei</i> , în Studii Teologice, nr. 9-10/1964, pp. 534-572. 2. Adrian D. Covan, <i>Subordinaționismul ca erezie antitrinitară și combaterea lui la primele două Sinoade ecumenice</i> , Ed. Astra Museum, Timișoara, 2016, pp. 145-162; 31-36; 82-94; 218-235. 3. Adrian D. Covan, <i>Doctrina triadologică în Simbolurile de credință și practicile bapismale din perioada anteniceeană</i> , în vol. <i>Libertate și constrângere religioasă</i> , Ed. Reîntregirea și Ed. Episcopiei Devei și Hunedoarei, Alba Iulia-Deva, 2014, p. 519-533.
3. Învățătura despre Dumnezeu-Omul sau dogma hristologică 3. 1. Hristologia Vechiului Testament sau „nevăzutul” Fiului 3. 2. Hristologia nou-testamentară ca bază și direcție a hristologiei dogmatice 3. 3. Fire, ipostas și voință/lucrare 3. 4. Platytera ton ouranon – temeiurile preacinstirii Maicii lui Dumnezeu-Cuvântul. (O.c.1.1.; O.c.1.2.; O.c.1.3.; O.at. 1. 2; O.at. 1.3); (5 h)	- conversația - studiul de caz - problematizarea - comentariul de text - referate pe o temă specifică.	- Referințe: 1. Sfântul Ioan Damaschinul, <i>Dogmatica</i> , Ed. IBMBOR, București, 2005, pp. 113-135; 137-140. 2. Ioan G. Coman, <i>Și Cuvântul trup S-a făcut</i> , Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1990, pp. 70-126; 306-427. 3. Jaques Fantino, <i>Învățătura hristologică a Sinodului de la Calcedon</i> , în <i>Hristos</i> , Ed. Anastasia, București, 2004, pp. 71-87. 4. Silvestru, episcop de Canev, <i>Teologia Dogmatică Ortodoxă</i> , vol. IV, Ed. Credința Strămoșească, 2001, pp. 81-87.
Bibliografie		
Ediții Scripturistice:		
1. Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române,		

București, 1968.

2. Biblia, Versiune diortosită după Septuaginta, redactată, adnotată și tipărită de Bartolomeu Valeriu Anania, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001.

Resurse patristice:

1. Sfântul Atanasie cel Mare, *Tratat despre Întruparea Cuvântului*, col. PSB, vol. 15, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987.

2. Cabasila Nicolae, *Despre viața în Hristos*, trad. Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.

3. Sfântul Chiril al Alexandriei, *Închinarea și slujirea în Duh și Adevăr*, în „Scrieri”, partea I, col. PSB, vol. 38, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.

4. Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, trad. Pr. Dumitru Fecioru, Editura Scripta, București, 1993.

5. Sfântul Ioan Damaschin, *Cele trei tratate contra iconoclaștilor*, trad. Pr. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.

6. Dionisie Areopagitul, *Despre Teologia Mistică, Despre ierarhia cerească, Despre ierarhia bisericască*, în „Opere complete”, trad. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Paideia, București, 1996.

7. Sfântul Grigorie Palama, *Cuvânt pentru cei ce se liniștesc cu evlavie; al treilea dintre cele din urmă. Despre sfânta lumină*, în Filocalia, vol. 7, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977.

8. Sfântul Grigorie Palama, *Tomul aghioritic*, în Filocalia, vol. 7 trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977.

9. Sfântul Grigorie Palama, *Despre împărtășirea dumnezeiască și îndumnezeitoare*, în Filocalia, vol. 7, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977.

10. Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre facerea omului*, în „Scrieri”, partea a II-a, col. PSB, vol. 30, trad. Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.

11. Sfântul Grigorie de Nyssa, *Scrieri dogmatico-polemice și morale*, col. PSB, vol. 30 trad. Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.

12. Sfântul Grigorie de Nazianz, *Cele cinci cuvântări teologice*, trad. Pr. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Anastasia, București, 1993.

13. Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, col. PSB, vol. 80, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983.

14. Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, în Filocalia, vol. 3, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Harisma, București, 1994.

15. Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Mistagogia*, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000 Anexa 12 7.

16. Sfântul Simeon Noul Teolog, *Cele 225 de capete teologice și practice*, în Filocalia, vol. 6 trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977.

17. Sfântul Teodor Studitul, *Iisus Hristos Prototip al icoanei Sale*, trad. Diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Alba Iulia, 1994.

18. Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Duh*, în „Scrieri”, partea a III-a, col. PSB, vol. 12, trad. Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu, Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.

Lucrări de referință, comentarii, studii:

1. Alfeyev Ilarion, mitropolit, *Taina credinței. Introducere în Teologia Dogmatică Ortodoxă*, trad. Felicia Dumas, Editura Doxologia, Iași, 2014.
2. Bel Valer, pr. prof., *Unitatea Bisericii în teologia contemporană*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2003.
3. Bobrinskoy Boris, pr. prof., *Taina Preasfintei Treimi*, trad. Măriuca și Adrian Alexandrescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005.
4. Bria Ion, pr. prof., *Spre plinirea Evangheliei. Dincolo de apărarea Ortodoxiei: exegeza și transmiterea Tradiției*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2002.
5. Buchiu Ștefan, pr. prof., *Cunoașterea apofatică în gândirea Părintelui Stăniloae*, Editura Libra, București, 2002.
6. Buchiu Ștefan, pr. prof., *Maica Domnului. O introducere în teotokologia ortodoxă*, Editura Sigma, București, 2006.
7. Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Știința mântuirii*, Editura Basilica, București, 2014.
8. Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Teologie și Spiritualitate*, Editura Basilica, București, 2009.
9. Evdokimov Paul, *Ortodoxia*, trad. Irineu Ioan Popa, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996 Anexa 12 8.
10. Evdokimov Paul, *Cunoașterea lui Dumnezeu în tradiția răsăriteană. Învățătură patristică, liturgică și iconografică*, trad. Pr. Lect. Univ. Dr. Vasile Răducă, Editura Christiana, București, 1995.
11. Felmy Christian Karl, *Dogmatica experienței eclesiale. Înnoirea teologiei ortodoxe contemporane*, trad. Pr. Prof. Dr. Ioan Ică, Editura Deisis, Sibiu, 1999.
12. Florovsky George, pr. prof., *Biserica, Scriptura, Tradiția. Trupul viu al lui Hristos*, trad. Florin Caragiu, Gabriel Mândrilă, Editura Platytera, București, 2005.
13. Ică I Ioan jr, diac prof., *Canonul Ortodoxiei. Canonul Apostolic al primelor secole*, Editura Deisis/Stavropoleos, 2008.
14. Ioja Cristinel, pr. prof., *O istorie a Dogmaticii în Teologia Ortodoxă Română*, Editura Prouniversitaria, București, 2013.
15. Lossky Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, trad. Pr. Dr. Vasile Răducă, Editura Anastasia, București, 1993.
16. Lossky Vladimir, *Introducere în teologia ortodoxă*, trad. Lidia și Remus Rus, Editura Enciclopedică, București, 1993.
17. Lossky Vladimir, *Vederea lui Dumnezeu*, trad. Maria Cornelia Oros, Editura Deisis, Sibiu, 1995.
18. Matsoukas Nikos, *Introducere în gnozeologia ortodoxă*, trad. Maricel Popa, Editura Bizantină, București, 1997.
19. Meyendorff John, *Teologia bizantină. Tendințe istorice și teme doctrinare*, trad. Pr. Conf. Dr. Alexandru Stan, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.
20. Nellas Panayotis, *Omul – animal îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, ediția a II-a, trad. Diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1999.
21. Pelikan, Jaroslav, *Credo. Ghid istoric și teologic al crezurilor și mărturisirilor de credință în tradiția creștină*, trad. Mihai-Silviu Chirilă, Editura Polirom, Iași, 2010.
22. Pelikan Jaroslav, *Tradiția creștină. O istorie a dezvoltării doctrinei I. Nașterea tradiției universale (100-600)*, trad. Silvia Palade, Editura Polirom, Iași, 2004.
23. Pelikan Jaroslav, *Tradiția creștină. O istorie a dezvoltării doctrinei II. Spiritul creștinătății răsăritene (600-1700)*, trad. Pr. Prof. Nicolai Buga, Editura Polirom, Iași, 2005.
24. Pelikan Jaroslav, *Tradiția creștină. O istorie a dezvoltării doctrinei III. Evoluția teologiei medievale (600-1300)*, trad. Silvia Palade, Editura Polirom, Iași, 2006.
25. Popescu Dumitru, pr. prof. Costache Doru, *Introducere în dogmatica ortodoxă*, Editura Libra, București, 1997.
26. Romanidis Ioan, pr. prof., *Teologia dogmatică patristică*, trad. Ion Marin Croitoru, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2012.
27. Stăniloae Dumitru, pr. prof., *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, vol. I, Editura Cristal, București,

1995.

28. Stăniloae Dumitru, pr. prof., *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Craiova, 1993.

29. Stăniloae Dumitru, pr. prof., *Studii de teologie dogmatică ortodoxă*, Craiova, 1990.

30. Stăniloae Dumitru, pr. prof., *Sfânta Treime sau La început a fost iubirea*, București, 1993 Anexa 12 9.

31. Sterea Tache, pr. prof., *Teologie Dogmatică și Simbolică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.

32. Tulcan Ioan, pr. prof., *Unitatea Bisericii și temeiurile ei dogmatice în Teologia Ortodoxă și Evanghelică-Luterană mai nouă*, Editura Multimedia, Arad, 1999.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

În vederea schițării conținuturilor, alegerii metodelor de predare/învățare titularii disciplinei au organizat o întâlnire cu: reprezentanții ai Mitropoliei Banatului și ai Inspectoratului Școlar Județean Timiș, recum și cu alte cadre didactice din domeniu, titulare în alte instituții de învățământ superior. Întâlnirea a vizat identificarea nevoilor și așteptărilor angajatorilor din domeniu și coordonarea cu alte programe similare din cadrul altor instituții de învățământ superior. Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional. Evaluarea finală va avea loc la finalul semestrului, în cadrul unei sesiuni pe platforma [meet.google/google.classroom](https://meet.google.com/).

10. Evaluare*

Tip de activitate	10.1. Criterii de evaluare	10.2. Metode de evaluare	10.3. Pondere din nota finală
10.4. Curs	- să-și asume sistematic exegeza biblică contemporană din perspectiva Tradiției patristice, pentru înțelegerea dogmelor;	Examen scris	60%
	- să utilizeze adecvat în comunicarea profesională terminologia specifică doctrinei creștine;		
	- să realizeze o analiză internă și externă a dogmelor, utilizând metodele specifice		

	cercetării teologice;		
10.5. Seminar/laborator	- să utilizeze adecvat în comunicarea profesională terminologia specifică învățaturii de credință; - să identifice și să definească adevărurile de credință ecleziale; - să realizeze o critică externă și internă a dogmelor creștine, utilizând metodele specifice cercetării teologice;	Susținere referat.	20%
	Abordarea activ-participativă a orelor de seminar	Monitorizare directă: Prezența și activitatea fiecărui student va fi monitorizată de titularul de curs/seminar. Pentru prezența minimă prevăzută de regulament și activitate adecvată se vor acorda 2 puncte.	20%
10.6. Standard minim de performanță:			
<ul style="list-style-type: none"> • cunoașterea temelor studiate; • prezentarea corectă a noțiunilor fundamentale; • întocmirea elaborată a referatelor; • concizie în exprimare. • Nu există condiții speciale pentru prezentarea la sesiunea de restanță sau la mărirea de notă. 			

Data completării 10.01.2021

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Semnătura directorului de departament

